

## Dades de l'Assignatura

<b>Codi:</b>	33601
<b>Nom:</b>	Didàctica General
<b>Curs acadèmic:</b>	2011/2012

### PROFESSOR: CARLES MONCLÚS

La **Didàctica General** fa referència al coneixement i al saber que sustenten les pràctiques pedagògiques que fan possible una relació educativa viva i fèrtil. Estudiar la didàctica, aleshores, no es redueix a identificar únicament processos i programes d'ensenyament que podem gestionar per evidenciar resultats d'aprenentatge, prèviament definits i homogenis per a tot l'alumnat. La **Didàctica** tracta **d'elaborar el sentit de l'ensenyar i l'aprendre** atenent al sentit de les situacions, les relacions i les accions pedagògiques; i **tracta d'orientar el sentit d'allò educatiu** atenent les possibilitats i les limitacions que imposa el marc cultural, administratiu i social actual.

**L'assignatura de Didàctica General** en les titulacions de Grau de Mestre/a en Educació Infantil i Grau de Mestre/a en Educació Primària **té caràcter introductor i de formació bàsica** tractant d'apropar, als i les estudiants, a les problemàtiques pròpies de les pràctiques educatives així com a la recerca i elaboració d'un coneixement pedagògic complex i ric. Posant especial atenció al disseny i la anàlisi de les condicions que intervenen en la producció del coneixement teòric-pràctic necessari per a comprendre i intervenir en les realitats escolars.

### OBJETIUS:

- a) Adquirir les categories conceptuals bàsiques que permeten realitzar anàlisis fonamentats de la pràctica docent.
- b) Aprofundir en la idea de l'educació com un acte estretament vinculat a un compromís polític i social i reflexionar sobre la falsa creença en torn del caràcter neutre de l'educació i del currículum, prenent consciència de la importància de la mediació docent.
- c) Analitzar les interrelacions entre el sistema educatiu, l'ensenyament, la institució escolar i la realitat la realitat econòmica, cultural i política de l'entorn.
- d) Analitzar les principals experiències innovadores del S. XX en educació infantil i primària
- e) Adquirir els sabers pràctics que introdueixen o modifiquen les relacions entre la/el mestra/e, la cultura i l'alumnat, tot sabent situar-se en primera persona respecte a eixes posicions a l'aula, el centre i la comunitat educativa.
- f) Incidir i capacitar-se en el sentit de la pregunta i el diàleg com a pràctica de creació pedagògica i tractament de les controvèrsies.
- g) Reinterpretar situacions d'ensenyament-aprenentatge extreess de la història escolar de les i dels mateixos i mateixes estudiants i plantejar alternatives des dels continguts treballats.
- h) Desenvolupar la capacitat de recerca, selecció i utilització de fonts documentals i material bibliogràfic propis dels problemes i temàtiques a tractar.
- i) Utilitzar, tot discriminant entre ells, instruments d'anàlisi de la pràctica docent i les seues condicions, identificant la implicació que li suposa a cada Mestra/e l'aplicació dels diferents documents que regulen la pràctica docent.

## **CONTINGUTS**

### **0. Comencem, algunes qüestions preliminars**

- Què és això de la didàctica? Àmbit i qüestions fonamentals.
- Diferents maneres d'abordar la tasca de mestre/a: Introducció a les racionalitats tècniques, pràctiques i crítiques per enfrontar-se a la tasca docent.

### **1. El coneixement, l'educació i l'escola**

- Reptes socials del segle XXI i funció social de l'escola i de l'educació obligatòria: el saber per a viure. La necessitat d'un saber per a la vida. La diferència i la relació entre coneixement i saber
- La naturalesa política de l'educació.
- El sistema educatiu. Marc legislatiu i administratiu del currículum. Reformes curriculars. L'escola pública. L'escola inclusiva.

### **2. El currículum**

- Perspectives teòriques sobre el currículum. El currículum acadèmic, com a experiència, com disseny tenològic i el currículum com a praxis
- El currículum explícit, ocult i nul.
- Els nivells de concreció curricular. El currículum al sistema escolar valencià.
- La planificació del currículum: objectius, competències, continguts, principis d'activitat, mètodes d'ensenyament, tasques, recursos i instruments didàctics i avaluació
- Les seqüències didàctiques.
- La integració curricular: propostes i experiències
- Els materials curriculars
- Propostes i experiències educatives.

### **3. La relació educativa i la vida a l'aula i al centre**

- Els processos d'ensenyament i aprenentatge. L'ensenyament com a procés de relació i comunicació a l'aula i al centre. El desig d'aprendre i el desig d'ensenyar. L'alumnat com a subjecte educatiu
- El saber vinculat a l'experiència, a la vida. L'educació afectiva-emocional. La convivència i el tractament de conflictes.
- Espais i temps: Espais d'aula, organització de l'activitat i estructura de les tasques acadèmiques. El treball col·laboratiu. L'atenció a la diversitat. Seguiment i orientació dels aprenentatges.
- Les noves tecnologies i els nous espais d'aula a la societat de la informació.
- L'avaluació com a procés formatiu: l'avaluació de l'alumnat, del currículum i de les actuacions docents. El fracàs escolar

### **4. Ser mestre, mestra**

- L'ofici de mestra i mestre. Bones pràctiques docents: la pràctica reflexiva emancipadora. L'autonomia professional i la coordinació amb la comunitat educativa.
- Pràctiques curriculars innovadores. La coeducació, la sostenibilitat i la interculturalitat al currículum. El centre com unitat d'innovació.
- La investigació sobre la pràctica educativa. La formació i el desenvolupament professional del professorat

## **METODOLOGIA**

Entenem que en el la tasca de mestra/e és molt important la reflexió sobre la tasca diària. És per això que plantejem la matèria com una reflexió global sobre les grans preguntes d'aquesta professió: què, com i per a què ensenyar?. Per això és importantíssima la reflexió i el debat.

L'alumnat elaborarà de manera individual un blog on anirà fent un diari de classe on descriurà els aspectes treballats així com les seues reflexions personals sobre allò treballat a classe.

En aquest blog l'alumne/a també afegirà posts i reflexions sobre notícies o altres qüestions o textos que li ajuden a construir coneixements sobre els continguts de la matèria. També haurà de posar una ressenya d'un llibre o d'una pel·lícula.

També de manera individual es faran comentaris de textos per a reflexionar sobre determinats aspectes dels continguts.

En classe es plantejaran debats i dinàmiques per tal d'anar construint el coneixement i reflexionant.

I també l'alumnat en grups de 2 a 4 persones elaborarà una sessió sobre continguts del curs que impartirà o plantejarà una Unitat didàctica integrada per a qualsevol nivell d'Infantil o Primària que descriurà.

## **SEQÜENCIACIÓ DE LES SESSIONS**

50 h. 25 sessions de dues hores

## **AVALUACIÓ**

-Pel que fa al procés d'ensenyament-aprenentatge es farà una sessió de valoració de la pràctica de l'aula a la meitat del curs i una al final

Pel que fa a la qualificació de l'alumnat es ponderarà de la següent manera:

- Valoració del diari de classe i tasques obligatòries a realitzar al blog individual: 25 % de la qualificació.
- Posts i comentaris de notícies no obligatoris. 10 %
- Proves escrites amb material o sense realitzades a classe: 30 %
- Treball en grup: Planificació i impartició d'un tema del temari, o d'una planificació d'infantil o primària en grup. 25 %
- Ressenya d'un llibre o d'una pel·lícula: 10 %. Aquesta reflexió pot ser escrita en el blog o pot tindre altre format textual, artístic...

i en quant a criteris es tindran en compte:

### **Criteris Generals d'Avaluació**

- a) Correcta i adequada aplicació de les categories conceptuals estudiades
- b) Exposició d'un pensament propi argumentat amb una estructura on es pugui distingir la tesi defesa i l'articulació dels arguments en que aquesta es fonamenta
- c) Coherència en l'aplicació a supòsits pràctics dels nous sabers
- d) Adequació en temps i forma de la presentació de les tasques recomanades:
  - Claredat expositiva en l'aplicació a supòsit pràctics dels nous sabers
  - Rigor al citar fonts: respecte a qualsevol dels sistemes existents per a citar fonts bibliogràfiques
  - Utilització d'un llenguatge no sexista, es a dir, un llenguatge que nombra la realitat tal i com és: en masculí i femení

Per a la segona convocatòria ordinària, caldrà lliurar tots els treballs plantejats durant el curs i superar una prova escrita sense material sobre els continguts del curs. (Amb una ponderació de 30 % els treballs i un 70% la prova)

Si algú no assisteix a classe de manera regular, ha de posar-se en contacte amb el professor doncs no és suficient amb fer l'examen amb material. Aquest contacte ha de fer-se abans del 15 de febrer, no val presentar-se a l'examen sense més.

## BIBLIOGRAFIA

---

La bibliografia proposada és indicativa i s'ampliarà o es canviarà algun text en funció de la dinàmica que es vaja desenvolupant a classe.

### GENERAL

GIMENO, J.; PÉREZ, A. (1992) *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid. Morata  
SILVA, Tomaz Tadeu (2001). *Espacios de identidad: nuevas visiones sobre el curriculum*. Barcelona, Octaedro  
ANAYA, G. (1979) *Qué otra escuela*. Madrid. Akal

### Introducció

- IMBERNÓN, F.coord. (2005) *Vivències de mestres. Compartir des de la pràctica educativa*. Barcelona. Graó

### Mòdul Inicial: L'educació, l'escola i el coneixement

- Taba, H. (1983) "Conceptos corrientes sobre la función de la escuela" en *Elaboración del currículo*. Troquel. Buenos Aires
- Carbonell, Jaume (2008): "El valor y el poder de la educación", en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- Pérez, A. "Las funciones sociales de la escuela: de la reproducción a la reconstrucción crítica del conocimiento y la experiencia" en GIMENO, J.; PÉREZ, A. (1992) *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid. Morata
- Gimeno, José (1999): "La educación pública: cómo lo necesario puede devenir desfasado" en AAVV: *Escuela pública y sociedad neoliberal*. Ed. Miño y Dávila. Madrid
- Reimer, Everett (1986): "Qué hacen las escuelas" en Reimer, Everett: *La escuela ha muerto*. Ed. Labor. Barcelona
- Van Manen, Max (1998): "Conclusión" en Van Manen, Max: *El tacto en la enseñanza*. Edl Paidós. Barcelona
- Dewey, J "Algunos aspectos de la educación moderna" en Luzuriaga, L (1968) *Ideas pedagógicas del sXX*" Losada
- Blanco, Nieves (2006): "Saber para vivir" en Mañeru, Ana y Piusi, Anna M<sup>a</sup> (2006): *Educación, nombre común femenino*. Ed. Octaedro. Barcelona
- Trilla, J. (1985) *Ensayo sobre la escuela*. Barcelona. Laertes
- Gimeno, J.(2000) *La educación obligatoria: Su sentido educativo y social*. Madrid. Morata

### Mòdul 1: El currículum: organitzar la cultura per ensenyar i aprendre de (i amb) ella

- Gimeno, J (1988) *El currículum, una reflexión sobre la pràctica*. Madrid. Morata p.40-64 i 339-372
- Gimeno, J. " El currículum: ¿ los contenidos de la enseñanza o un análisis de la práctica" en GIMENO, J.; PÉREZ, A. (1992) *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid. Morata
- Torres Santomé "Para qué los profesores si ya tenemos libros de texto"
- Arnaus, Remei (1998): "Metodologías para la formación básica o apostar por una pedagogía para sujetos visibles" en *Revista Diálogos*, nº 14
- TANN, C.S (1990) *Diseño y desarrollo de unidades didácticas en la escuela primaria*. Madrid. Morata-MEC
- Bean, James (2005): "La integración del currículum y las disciplinas del conocimiento" en Bean, James: *La integración del currículum*. Ed. Morata. Madrid

- Martínez, Jaume (1998): "Materiales curriculares y cambio educativo. Siete cuestiones abiertas y una propuesta de urgencia" en Martínez, Jaume: *Trabajar en la escuela: profesorado y reformas en el umbral del siglo XXI*. Ed. Miño y Dávila, Madrid.
- Stenhouse, Lawrence (1997): "Un punto de partida" en Stenhouse, Lawrence: *Cultura y educación*. Ed. MCEP. Morón de la Frontera
- Zabala, Antoni i Laia Arnau (2009): "Los métodos para la enseñanza de las competencias deben tener un enfoque globalizador" en Zabala, Antoni i Laia Arnau: *11 ideas clave. Cómo aprender y enseñar competencias*. Ed. Graó. Barcelona

### **Mòdul 3: La vida en les aules: ensenyar y aprendre en relació**

- Contreras, José (2002): "Educar la mirada... y el oído" en Cuadernos de Pedagogía, nº311
- Rizzi, Rinaldo (1997): "El aula-clase como espacio de relación" y "La gestión cultural y educativa de la clase" en Campiglio, Alberto y Rizzi, Rinaldo (1997): *Cooperar en clase. Ideas e instrumentos para trabajar en el aula*. Ed. MCEP. Morón de la Frontera, Sevilla
- Salinas, Dino y Hernández, Reyes (2008): "La evaluación didáctica como componente del diseño y desarrollo curricular"
- DARDER, P. ; FRANCH, J. (1991) *El grup-classe. Un potencial educatiu fonamental*. EUMO Ed.
- Tomlinson, Carol Ann (2001): "Elementos constitutivos de la diversificación" y "Ambientes docentes que apoyan la instrucción diversificada" en Tomlinson, Carol Ann: *El aula diversificada. Dar respuestas a las necesidades de todos los estudiantes*. Ed. Octaedro. Barcelona
- Van Manen, Max (1998): "El tacto pedagógico" en Van Manen Max: *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*. Ed. Paidós. Barcelona
- Van Manen, Max (2010): "La experiencia de la curiosidad y el asombro del niño" y "¿Cómo experimentan los niños nuestra presencia?" en Van Manen, Max: *El tono en la enseñanza*. Ed. Paidós. Barcelona
- Santos, M.A. "Disciplina escolar y ambiente de aprendizaje"
- Cosentino, V. "Quien evalúa a quién y por qué" en Buenas noticias de la escuela
- Álvarez, J.M. "Naturaleza y sentido de la evaluación en educación" en *Evaluar para conocer, examinar para excluir*. Morata
- Rosenthal, Jakobson "Pígmalión en clase"

### **Mòdul 4: Ser mestra, ser mestre: la recerca i la renovació pedagògica**

- Blanco, Nieves (2005): "Innovar más allá de las reformas: reconocer el saber de la escuela" en Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación, vol.3, nº 1. ([www.ice.deusto.es/rinace/reice](http://www.ice.deusto.es/rinace/reice))
- Elliott (1989) *Pràctica, recerca i teoria en educació*. Eumo Editorial
- Carbonell, Jaume (2008): "La innovación educativa", en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- Martínez Bonafé, J. (1991) "El cambio profesional a través de los materiales: una perspectiva de renovación pedagógica"
- Martínez Bonafé, J. (1991) Trabajadores de la enseñanza, currículum y reforma: entre la autonomía y la proletarización.
- López, Asunción (2006): "Hacerse mediación viva" en Mañeru, Ana y Piussi, Anna M<sup>a</sup> : *Educación, nombre común femenino*. Ed. Octaedro. Barcelona
- Mecenero, Cristina (2003): "Cerca del comienzo". *Duoda, Revista de Estudios Feministas*, nº 25
- Meirieu, Philippe (2008): "Sea cual sea nuestro estatus, sean cuales sean nuestras disciplinas de enseñanza, todos somos profesores de escuela", en Meirieu, Philippe: *Carta a un joven profesor. Por qué enseñar hoy*. Ed. Graó. Barcelona
- Zambrano, María (2007): "La vocación de maestro" en Zambrano, María: *Filosofía y educación. Manuscritos*. Ed. Ágora. Málaga